

необхідною бухгалтерською інформацією. Ця вимога орієнтована на складання внутрішніх бухгалтерських звітів (управлінського обліку) на користь менеджменту підприємства;

3) забезпечення економічної безпеки підприємства. Дана вимога спрямована на забезпечення за допомогою засобів бухгалтерського обліку умов безпечного функціонування підприємства.

При виконанні третьої вимоги виділяють два основні напрями:

- ухвалення рішень по створенню на підприємстві БІС, яка забезпечує формування бухгалтерської інформації, що гарантує безпечні умови функціонування підприємства;

- формування і представлення зацікавленим зовнішнім користувачам у рамках бухгалтерської звітності додаткової фінансової і іншої інформації, що дозволяє приймати інвестиційні і інші рішення, сприятливі для підприємства.

Інформація, включає первинні облікові дані і інформацію не облікового характеру. Первинні облікові дані формуються на підставі первинних бухгалтерських документів. Інформація не облікового характеру потрібна для реалізації прогностичної функції бухгалтерського обліку.

На процес формування бухгалтерської звітності, нині суттєво впливають наступні чинники зовнішнього середовища: законодавчо-нормативні документи; вимоги етики бухгалтерської професії; бухгалтерська звітність інших підприємств; обов'язковий аудит; інша інформація.

До іншої відноситься будь-яка доступна підприємству інформація про майбутні зміни законодавства, про конкурентів і їх дії по відношенню до підприємства, про контрагентів і так далі, джерелами цієї інформації можуть бути статті у пресі, матеріали журналістських розслідувань, інформація в Інтернеті, телевізійні і радіо передачі, чутки і так далі. Саме вона використовується для усвідомлення економічних та інших ризиків для діяльності підприємства.

Праця бухгалтера носить в деякому розумінні носить творчий характер. Це пояснюється, по-перше, необхідністю вибору способів ведення обліку і змісту що представляється користувачам звітності, по-друге, необхідністю задоволення збільшених інформаційних потреб зовнішніх зацікавлених користувачів в отриманні інформації для прогнозування. Визначення змісту звітності, що являється однаково корисною для усіх зовнішніх користувачів, представляє складне аналітичне завдання для бухгалтера. По-третє, необхідністю задоволення збільшених інформаційних потреб внутрішніх користувачів.

Сучасна організація бухгалтерського обліку на підприємстві припускає, що в процесі виконання роботи бухгалтер повинен широко застосовувати професійне судження, на яке істотний впливають

компетенції бухгалтера щодо відслідковування факторів ризику підприємницької діяльності.

УДК 658.012.08:338.47

ПРОАКТИВНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАСПОРТУ

*Зайцева І.Ю., д.е.н., професор,
Ковтун Т.В., аспірант (УкрДУЗТ)*

В управлінні підприємством виділяють реактивний та проактивний методи. Більшість підприємств у своїй управлінській практиці спираються на функціонально орієнтовані методологічні підходи, що використовуються в процесі формування механізму реактивного управління змінами. Реактивні підприємства проявляють свою активність як негайну реакцію на ті або інші явища зовнішнього і внутрішнього характеру, але не прогнозують зміни і не здатні впливати на них. Реактивне управління характеризується браком часу для прийняття рішень, відсутністю принципу синергетизму, не дотриманням принципу партисипативності та гнучкості.

Нестабільність економічного, політичного та соціального середовищ формують значну кількість небезпек та викликів для підприємств залізничного транспорту, особливо в умовах реформування, що впливають на функціонування та розвиток залізничної галузі. В даному випадку постає необхідним застосування проактивного підходу при забезпеченні і управлінні економічною безпекою на залізничному транспорті.

Проактивний метод спрямований на майбутнє, враховує принципи синергетизму та партисипативності, спрямовується на прогнозування ймовірних напрямків змін (шляхом спостережень, вимірювань, аналізу) і вплив на них і на підприємство, дає можливість детальніше розглянути і вивчити процеси, що впливають на діяльність підприємства, краще оцінити, проаналізувати та передбачити можливі ризики та загрози, характеризується наявністю часу для прийняття рішень, можливістю визначити необхідні ресурси та їх кількість для вирішення завдань.

На наш погляд, проактивне управління діяльністю підприємства залізничного транспорту – це процес, заснований на попереджуючих управлінських діях, що враховують виникнення негативних результатів його діяльності. Проактивне підприємство здатне вивчати себе, навколишнє середовище і змінюватися, використовуючи ці знання, щоб забезпечити попереджуючий розвиток

по відношенню до динаміки потреб споживачів і викликів конкурентів у середині галузі та за її межами на основі балансу інтересів зацікавлених сторін.

Таким чином, враховуючи суттєві переваги проактивного підходу, визначаємо економічну безпеку підприємства залізничного транспорту як комплексне поняття, що характеризує захищеність підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз шляхом проактивного управління ним, використовуючи наявний потенціал та можливості для досягнення стратегічних інтересів та головної мети його функціонування та розвитку.

Застосування проактивного підходу в управлінні економічною безпекою підприємства залізничного транспорту дасть можливість передбачити ризики та загрози внутрішнього та зовнішнього середовища, підготуватися до попередження проблем, виділити пріоритетні і найбільш важливі задачі і врахувати необхідні для цього ресурси, змінити план після початку роботи, додати нові задачі, отримати додатковий час для аналізу поточних дій для покращення якості їх виконання, а також для планування розв'язання проблем.

Застосування проактивного методу є необхідним і в управлінні фінансовою безпекою та її рівнем, що дасть можливість покращити інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність підприємств залізничної галузі.

УДК 658.562

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

*Іванілов О.С., д.е.н., професор,
Гришко О.А., аспірант (ХНУБА)*

Створення передумов для підвищення якості транспортного забезпечення та конкурентоспроможності підприємств залізничного транспорту обумовлюють необхідність дослідження проблеми оцінки ефективності управління якістю діяльності промислових підприємств залізничного транспорту (ППЗТ), які є невід'ємною ланкою єдиного виробничо-технологічного циклу залізничної галузі і підтримують на належному рівні стан її інфраструктури та рухомого складу.

В теперішній час в науковій літературі пропонується значна кількість різних методик оцінки управління якістю [1]; [2]; [3]; [4]; [5]; [6]. Однак, вибір показників, критеріїв ефективності та індикаторів оцінки залишається дискусійним і невирішеним.

Мета даного дослідження - розробити систему показників для оцінки ефективності управління якістю діяльності для ППЗТ.

Існують різні методичні підходи до визначення показників оцінювання ефективності систем управління якістю (СУЯ). Так, науковці у своїх працях, присвячених окресленій тематиці, виділяють такі показники, як обсяг випуску високоякісної продукції, де річний приріст випуску є узагальненим виразом синергічного ефекту системи [6, с.6]; досягнення результату, відповідність вимогам, задоволеність споживачів [1, с.8-9]; підвищення якості товарів і послуг, підвищення задоволеності споживачів якістю, скорочення витрат на стадіях виробництва товарів і послуг [3, с.11]; якість управлінських рішень на основі визначення динаміки керованих (потенційних) витрат стосовно керуючих витрат [4]; ефективності інтегрованої системи «система менеджменту якості – система контролінгу» [2, с.16-18]; показники збалансованої системи (BSC) [5].

На думку авторів, найбільш результативною для оцінки ефективності управління якістю діяльності для ППЗТ є інтеграція СУЯ і BSC з відповідними стандартами ISO і IRIS на основі наступних показників: *технічна якість продукції ППЗТ* (рівень виробничого браку, рівень відповідності стандартам якості, рівень задоволеності споживачів); *технологічна якість виробництва* (рівень виробничих простоїв, рівень відповідності технологічним стандартам, спеціалізація технологічного процесу); *якість праці* (освітньо-кваліфікаційна структура персоналу, продуктивність, кількість браку, виробіток, рівень задоволеності найманих працівників); *якість адміністративно-управлінської діяльності* (якість управлінських рішень, якість організаційної структури управління, оптимальність рівнів ієрархії управління, кваліфікаційний рівень управлінського персоналу, швидкість документообігу); *якість фінансово-господарської діяльності* (прибуток, оборотність коштів, тривалість операційного і фінансового циклів, рентабельність вкладених коштів); *якість маркетингової діяльності* (обсяг реалізації продукції, приріст кількості нових споживачів, рівень задоволеності зацікавлених сторін, імідж і репутація підприємства); *якість суспільно орієнтованої діяльності* (обсяг шкідливих відходів або інших забруднюючих речовин, витрати на реалізацію програм корпоративної соціальної відповідальності).

Отже, оцінювання ефективності управління якістю діяльності ППЗТ має враховувати не лише економічні, але і соціальні аспекти та відносини, а також гармонійні стосунки власників і найманих працівників.